

Stemmer ved graven: QR-koder giver de døde liv

På en lille kirkegård i nordvestsjællandiske Odsherred indtaler de efterladte mindeord, som kirkegårdens besøgende kan høre. Tendensen er smal, men findes over hele landet. Koderne er et modstykke til anonymiseringen på kirkegårdene, siger biskop

AF MAJA FUNCH

funch@k.dk

På kirkegården ved Nr. Asmindrup i Odsherred i Nordvestsjælland står et urnegravsted med en sten i grå granit. Den ligger fladt i plænen, kun pyntet af en mindre strandsten i venstre hjørne og en krukke med brun surkløver i det højre.

"Terkel Fink

* 25. 3. 1941

† 2. 11. 2017," er stenens korte biografi.

Men snart vil der ved gravstedet være et lille skilt med en såkaldt QR-kode, som den besøgende kan scanne med sin telefon, og Terkel Fink genopstår som den, han var.

Han arbejdede i cirka 30 år som byggesagsbehandler i kommunen, fortæller hans efterladte hustru på lydfilen:

"Han hadede at gå på arbejde. Han gjorde det udelukkende for at få penge til at arbejde med det, han holdt allermost af, nemlig gamle biler. Vi havde fem-seks jaguarer, nogle rigtigt gamle, nogle nyere, nogle åbne, nogle lukkede, han brugte al sin fritid derude," fortæller hun.

Stenen i gravstedets venstre hjørne er fra Vesterhavet,

▲ Første generation af slægten Rytter på slægtsgården ved Kalø Vig, som de ejede fra 1865 til 2008. Gårdens sidste ejer, Bente Rytter, har formidlet slægtshistorien ved hjælp af en QR-kode ved familiegravstedet på Hornslet Kirkegård. – Privatfoto.

for Terkil Fink holdt meget af Svinkløv Badehotel. Selv var han ligeglad med, hvor han blev bisat. Men hans hustru ville have ham her på kirkegården i Nr. Asmindrup.

"Vi har boet her i 40 år, og der er nogle af stenene, hvor (man ser, red.): 'Nåh, ligger den dér, og ligger den dér'. Det er sådan en historiefortælling," siger hun.

Det er netop historien om egnen og menneskene her,

som sognets præst, Ann Skov Sørensen, og projektansvarlig Henrik Pohl ønsker at formidle i et nyt projekt, hvor QR-koder sættes op ved en række af kirkegårdens gravsteder.

Ann Skov Sørensen siger:

"Kirken har ligget her i hvert fald siden 1100-tallet. Her er vores lokalhistorie. Der er familier, som er begravet her, og hvor de efterladte stadig kan huske tilbage til olde-

forældrene, men erindringerne forsvinder jo. Det er vigtigt at kende vores historie, at vi ved, hvem vi er, og hvad vi står på skuldrene af."

Projektet i Nr. Asmindrup udføres af kirken selv. Men tendensen med digitale mindeord ved gravsteder har omkring 10 år på bagen og findes i hele landet, også som et tilbud enten de efterladte eller en given kirkegård kan købe sig til, siger Niels Christian

Nielsen. Han er direktør i stenhuggervirksomheden Danstein, der introducerede fænomenet i Danmark.

"Et af vores bestyrelsesmedlemmer så det i Japan, og vi syntes, det var spændende, fordi de efterlodte i højere grad har mulighed for at sætte ord og billede på deres pårørende. Vi har leveret til både private og til kirkegårde, som bruger koderne til at portrættere personer med bevaringsværdige gravsteder, det vil sige de gravsteder, som kirkerne har pligt til at bevare," siger Niels Christian Nielsen, som vurderer, at 80-90 privatpersoner og flere kirkegårde har købt tilbuddet gennem tiden.

I Nr. Asmindrup har projektansvarlig Henrik Pohl indtil videre optaget 12 mindeord over afdøde personer. Senest til september lægges optagelserne ud på kirkens hjemmeside. En lille plade med en QR-kode sættes op ved gravstederne og kan scannes, så lydfilen afspilles. Optagelsen er på fem-ti minutter, hvor en efterladt fortæller om den dodes liv og tilknytning til egnen.

"Det er et kulturhistorisk tilbud. Idéen er, at folk kan gå rundt på kirkegården og få

en forståelse for det lokalsamfund og den kirke, de besøger," siger Henrik Pohl.

I Danstein får de, som køber tilbuddet, typisk opsat en lille keramikplade på fem gange fem centimeter ved gravstedet. På pladen er der en QR-kode, som leder ind til hjemmesiden livsminder.dk, hvor man kan se fotos og læse om den døde.

Her portrætteres for eksempel David Holst, som døde af en hjernetumor i 2014, da han var 20 år. Han var svært hjerneskadet fra fødslen, men lærte at kommunikere, læse og skrive, og han ønskede at blive forfatter, står der på siden.

Hans egne ord er citeret i et digt:

"Jeg ser mennesker som lyser af kærlighed og betænksomhed

De oplever mig ønskeligt aldrig som krøbling

De beriger mit liv så stjernerne øser

Mormor fanger stjernestøv

Mange ser det undres og forbavses.

Gud er mig nådig," lyder det.

Familien Rytter fra Havhusene i Kalø Vig nord for Aarhus opruller mere end 100 års

egns- og slægtshistorie i ord og fotos via QR-koden ved familiens gravsted: I 1865 købte Niels Rytter slægtsgården, og den blev i familiens eje i lige linje indtil 2008, hvor Niels' tipoldebarn omsider solgte den.

Det var Bente Rytter, gårdens sidste ejer, som valgte at få QR-koden sat op ved gravstedet på Hornslet Kirkegård.

"Mange har spurgt om vores lange historie i området, og jeg mener, det er en dyd at passe på sådan et familiegravsted, de forsvinder jo, fordi familier sjældent bliver i generationer på en egn i dag. Man skal huske, at bag hver en gravsten gemmer sig et enestående menneske med en helt særlig historie, men vi glemmer så hurtigt i dag. QR-koden er historien," siger hun om sine grunde til at formidle Rytter-slægtens liv på Kalø-egnen.

Elof Westergaard, der er biskop over Ribe Stift og formand for Foreningen for Kirkegårdskultur, har også bemærket den lille trend med QR-koder ved gravstederne. Ifølge ham åbner QR-koden for en større fortælling om den afdøde. Og den fortælling er ikke kun kurios, men vigtig for følelsen af at være

Serie: Historien på kirkegården

► På et lille antal kirkegårde i Danmark er historien bevaret, så kirkegården fortæller om mennesker, livsvilkår, samfundsstruktur og sociale forhold på netop det sted og i den epoke i Danmarks-historien. I en serie dykker Kristeligt Dagblad ned i lokalhistorien gennem kirkegården og fortæller om mindekultur på gravpladser.

menneske og høre til, siger han:

"Jeg vil påstå, at vi som mennesker bliver til i kraft af at vi deler dagen sammen. Vores liv formes af hinanden, og det gælder ikke kun de nære relationer, men også de fællesskaber, vi indgår i lokalt og nationalt. Den forædling finder man på kirkegårdene. Det er en rigtig god led med disse stregkoder. De er et modstykke til den stadig større grad af anonymisering der har fundet sted på kirkegårdene de seneste 50 år."